

به‌ بۆنه‌ی رۆژی جیهانی زمانی دایکیه‌وه ... م. دلشاد جه‌مشیدی

ریڤخراوی نه‌ته‌وه یه‌کگرتوو‌ه‌کان چه‌ند رۆژیک له‌ سالی به‌ بۆنه‌گه‌لی جیاوازه‌وه وه‌کوو رۆژی جیهانی دیاری کردوو‌ه. ئه‌م کاره‌ له‌ به‌ر به‌رجه‌سته‌ کردنی هه‌یندیک بایه‌خی ئینسانی و روداوی میژووی به‌ ئه‌نجام گه‌یندراوه‌ تا هه‌موو خه‌لکی جیهان له‌م بایه‌خانه‌ یان به‌ واتایکی تر ته‌جروبانه‌ که‌لک وه‌ر بگرن. له‌ رۆژه‌ جیهانیه‌کان ده‌توانین به‌ رۆژی جیهانی ژن، رۆژی جیهانی مندال، ئاو، دژایه‌تی له‌ گه‌ل ره‌گه‌زه‌په‌ره‌ستی، کریکار. ئاماژه‌ بدین.

به‌لام 21ی فوریه‌ گۆره‌پانی روودانی چ رووداویکی میژوویه‌ که‌ به‌ رۆژی جیهانی زمانی دایکی له‌ لایه‌ن یونۆسکووه‌ دیاری کراوه‌؟

له‌ سالی 1952 به‌دواوه‌ ئه‌م رۆژه‌ به‌ ناوی شه‌هیده‌وه‌ ناودێر کراوه‌. به‌نگلادیشیه‌کان و خاکه‌که‌یان به‌نگال به‌شیک بوون له‌ وه‌لاتی پاکیه‌ستان.

کاتیکی که‌ له‌ 1947دا "مۆحه‌مه‌د عه‌لی جناح" ته‌نیا و ته‌نیا ئایینی کرده‌ ئالفه‌ی په‌یوه‌ندی نیوان دوو میلیه‌تی نیشته‌جی له‌ پاکیه‌ستان دا و سه‌رجه‌م به‌نه‌ما جیگیره‌کانی بوونی به‌شیک به‌ ناوی به‌نگالی له‌ به‌ر چاوه‌ نه‌گرت و زمانی "اردو" ی کرده‌ زمانی ره‌سمی ئه‌و وه‌لاته‌.

ئه‌م سیاسه‌ته‌ که‌ هه‌مان سیاسه‌تی پشت گوێخستن و هه‌ولدان بۆ توانده‌وه‌ی نه‌ته‌وه‌ی به‌نگال بوو، بووه‌ هوکاري سه‌ره‌له‌دانی ناره‌زایه‌تی له‌ لایه‌ن به‌نگالیه‌کانه‌وه‌. ده‌سه‌لاتی پاکیه‌ستان بۆ ئارام کردنی خه‌لکی به‌نگال یارمه‌تی له‌ هه‌یزه‌کانی پۆلیس وه‌رگرت و له‌ 21 ی فوریه‌ی 1952 دا له‌ ئاکامی هه‌یرشی پۆلیسی پاکیه‌ستانی بۆ سه‌ر خه‌لکی به‌نگال ژماره‌یک له‌ به‌نگالیه‌کان شه‌هید بوون.

شه‌هید کرانی ئه‌و که‌سانه‌ و ناودێر کردنی ئه‌م رۆژه‌ به‌ ناوی ئه‌و شه‌هیدانه‌وه‌ خۆراگری و تیکۆشانی خه‌لکی زیاد کرد و هه‌ر ئه‌م رۆژه‌ و ئه‌و دروشمانه‌ که‌ له‌م رۆژه‌دا کران به‌ بناخه‌ی خه‌باتی داها‌توو پالیان به‌ خه‌لکی به‌نگاله‌وه‌ نا که‌ تا سه‌رکه‌وتن نه‌وه‌ستن و له‌ ئاکامدا هه‌ر له‌ ژێر رۆشایی ئه‌و بزوتنه‌وه‌یه‌دا توانیان وه‌لاتی سه‌ربه‌خۆی خۆیان رابگه‌ینن.

جی ئاماژه‌یه‌ که‌ هه‌ر له‌و سه‌له‌وه‌ 1952 ئه‌و رۆژه‌ به‌ رۆژی جیهانی زمانی دایکی ناودێت کراوه‌. زمانیکی سه‌رما‌بردوو م. دلشاد جه‌مشیدی

زمان واته‌ پیناسه‌ و شو‌ناسی میلیه‌ت، له‌ هه‌ر سوچیکی ئه‌م جیهانه‌دا کاتیکی کۆمه‌له‌ خه‌لکیکی بیا‌نه‌ویت وه‌کوو میلیه‌تیک بوونی خۆیان پیناسه‌ بکه‌ن و بیا‌نه‌ویت ببه‌ خاوه‌نی کیان و ئالای خۆیان هه‌وله‌کانیان چر ده‌که‌نه‌وه‌ خویندنه‌وه‌کانیان لیوریژ ده‌که‌ن له‌ فاکتی میژوویی و تاییه‌تمه‌ندیه‌کانیان له‌ باری جیاوازه‌بوونه‌وه‌ یان ساز بوونه‌وه‌ وه‌کوو به‌لگه‌ بۆ سه‌لماندنی ره‌وا بوونی ویسته‌کانیان چه‌شنی به‌رگی براوه‌ ده‌خه‌نه‌ سه‌ر میژی ده‌سه‌لات به‌ قه‌ناعت گه‌یاندن.

له‌ رۆژی جیهانی زمانی دایکیدا به‌ داخه‌وه‌ هه‌یشتا له‌ گو‌شه‌ و قۆزینی دنیا ده‌بینین که‌ زمانه‌کان قه‌ده‌خه‌ ده‌کری‌ن، زمانه‌کان ده‌بردری‌ن و حاشا له‌ بوونیان و میژوویان ده‌کری‌ت.

